

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Poenitentionarius

Johannes <de Garlandia>

[Köln], [12. März 1492]

Circa istum textū dubitat: Primo vtrū pfessio valeat pnunciū vel per l̄ras
[...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293377)

Circa istum
textū dubitat

Primo vtrū confessio valeat p nunciū vel per lras
Secūdo quare hō debeat confiteri sacerdoti
Tercio quare debet fieri sacerdoti pparienti
Quarto an quis poterit cōfiteri alteri sacerdoti q̄
suo proprio curato
Quinto vtrum q̄s potest p̄fiteri laico
Sexto quō intelligēda est lra Corpis vt maculas

Ad primū m̄detur p̄m sc̄m Thomā p̄ hec p̄ba. q̄ confessio facta p̄ nunciū
cū vel p̄ lras licet sit quoddā opus bonū z p̄fectum t̄n inq̄ntū est sacramē
tū nō d̄z sic fieri. q̄ determinatā h̄z materiā. i. actū p̄mōtis quo p̄scien
tia hoīs manifestari p̄suevit. Ad sc̄m m̄detur. q̄ ideo confessio d̄z fieri
sacerdoti. q̄ sacerdotes p̄nt peccatorē absoluerē a pct̄is. ex quo eis p̄miss̄
se sunt clauē ecclesie. Ad terciū m̄det. q̄ pct̄ōr debet p̄fiteri sacerdoti
pparienti. q̄ p̄passio sacerdotis inducit peccatorē ad deuotionē. z ne pec
cator terreat. vt sic p̄pter terrore omittat sciētē aliqd̄ pct̄m mortale. Et
d̄z p̄fiteri sacerdoti sapiētī. i. intelligētī pct̄ā z p̄uitas pct̄ōz. q̄ medicus
nescius nō potest tene dare medicinā egrotō. Et d̄z p̄fiteri sacerdoti bo
nō z b̄n̄ vīuenti. q̄ mali z iniūsti p̄fessores sunt cecī ductores cecoz. z sic
ex vtraq̄ p̄te in foueā eterne d̄anatiōis cadūt. vt solet etiā dici in h̄is me
tris. Si cecus cecū conatur ducere secū. In foueā ductor p̄mo cadit inde
sequitōr. Ad q̄rtum m̄detur p̄m Hostiēlem. q̄ decē sunt casus quibz
aliquis p̄t p̄fiteri alteri q̄ suo p̄prio sacerdoti. Primus est q̄n p̄p̄ius cura
tus est impicus. sic q̄ nō potest subito p̄sulere suo parrochiano. petenda ē
t̄n licentiā. quā si nō obtinuerit nō obstat. Sc̄d̄s casus est q̄n quis trāstul
lit domū vel habitatiōē suā ad aliam parrochiā. vel si habeat domū in
alia parrochia. Tercius casus est. q̄n quis est vagabūdus vel pegrinus
rōne negociatiōis vel deuotionis. Q̄c̄it t̄n Guilhelmus q̄ talis d̄z habe
re licentiā a suis sup̄ioribz ad sic eundū. Quartus casus est rōe delicti. vt
si delictū fuerit p̄petratū in alia parrochia. Quintus casus est rōe studij.
vt cum scolaris trāstulerit se ad aliū locum rōne studij. non t̄n debet ibi re
cipere ordines nisi de licentiā sui dyocelani. Sextus casus est rōne necita
tis. vt in articulo mortis. Septim⁹ casus est q̄n quis h̄z spem q̄ suus cur
ratus hoc p̄ grato habeat. non t̄n est absolutus nisi curatus suus dede
rit sibi p̄sentum vel licentiā. Octauus casus est q̄n p̄p̄ius curatus fuerit
hereticus vel scismaticus vel maiori excoicatione excoimunicatus. No
nus casus est q̄n quis est infra annos discretionis. Decimus casus est. p̄
ter speciale p̄uilegiū a papa archiepiscopo vel episcopo vel alicui alteri
cōcessum. Ad q̄ntum m̄detur. q̄ quis potest cōfiteri laico tpe necessita
tis. Dicunt t̄n aliqui q̄ sufficiat soli deo confiteri tpe necitatis cum p̄post
eo z volūrate p̄fitendū sacerdoti si posset eū habere. Ad sextū m̄detur
q̄ littera ista potest dupl̄r intelligi. Vno mō sic. tu debes manifestare cri
mina cordis sicut vulnera corpis. id est sicut vulnera corp̄oris ostendunt
medico: ita pct̄ā (que p̄ncipaliter in corde sunt reseruatā) ostendunt p̄res
bitero. hec sententiā magis p̄cordat l̄re. Alio mō sic. tu debes manifestare
pct̄ā cordis z pct̄ā corp̄is. q̄ inter pct̄ā quedā sunt in corp̄e z q̄dā in ani
ma. z ista sententiā p̄cordat cum sententiā sequenti

*Primo dicitur p̄fiteri
aliqui p̄
p̄fiteri alteri q̄ suo
proprio sacerdoti*

.i. peccata carnalia falsa iuramenta gula rapina luxuria
Carnalia sunt periuria. crapula. furta. libido
In corde Inuidia rancor supbia tracundia auaricia
Dente latet liuor. odium. tumor. ira. cupido

In ista pre autoz ondit de quibz peccis debet fieri confessio. et pmo in gē
nerali ondendo q̄ sunt peccata corpis et q̄ anime. Secdo ondit ppositum de
quibz specialr dz fieri cōfessio. ibi (Precipue pestes) Dicit ergo pmo sic.
q̄ pūriū gula furtū et luxuria sunt peccata carnalia. i. carnis. sed odiū liuor su
perbia ira et cupido sunt peccata mentis. i. cordis. qz nō fiunt carne vel corz
pore ad extra. sed remanent in anima

Circa istum
textū dubitat

Primo que peccata dicunt carnalia et que mentalia
Secundo quid sit pūrium
Tercio an omne iuramentū sit malum
Quarto vtrum iuramentū ad faciendum malum
sit obseruandum
Quinto vtrum aliquis iurans per cautelam decip
piendo alium sit periurus
Sexto vtrum littera in se sit vera

Ad primū rōndetur. q̄ licet omne peccatū sit radicalr et pncipalr in anima
tū quedā peccata dicunt carnalia. Ideo qz fiunt carnalr ad extra. vel p opatio
nes extrinsecas. Alia vero dicunt mentalia. q̄ sez nō fiunt mediāte corpe
vel carne extrinseca. sed ad intra remanēt in anima. Ad scdm rōndetur
fm magistru sententiay q̄ pūriū sic describit. Periuriū est mendaciū iur
ramento firmatū. Cū fm Hieronimū in iurandō debet esse tria. i. ve
ritas iudiciū et iusticia. et si ista defecerint nō erit iurandū s; periuriū
Et differunt mendaciū et periuriū sicut supius et inferius. quia menda
cium est supius ad periuriū Cū mendaciū fm Aug. sic describit. Men
daciū est falsa vocis significatio cū intentiōe fallendi. Ad terciū rōndetur
fm magistru sententiay q̄ iuramentū quicqz est bonū et quicqz est malum. vnde
spōte et sine neccitate iurare vel false iurare est grāde peccatū. Sed ex neccita
te iurare. i. ad assentiendū innocentibz vel ad federa pacis pfirmāda non
est malū. Cū dicit Aug. Iuramentū est faciendū cum pigri sint homines
ad credendū illud quod eis est vtile Ad q̄rtum rōndetur. q̄ iuramentū
transies in peiorē exitū potius est mutandū q̄ implendū. qz dē ysidorus
In malis pmissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretū. qd incaute
voulsti nō factas. impia em̄ est pmissio q̄ scelere impletur. Ad q̄ntum
rōndetur fm magistru sententiay dicentē. quacūqz arte p̄boz quis iurā
deus tū qui p̄cie verborū est testis h̄ ita accipit sicut ille intelligit cui iura
tur. Et subdit q̄ duplr aliquis reus fit q̄ deceptor: te iurat. qz nomē dei in
uanū assumit et p̄mū suū dolo capit. Ad sextum rōndetur. q̄ licet libi
do pprie p̄sistit in affectu. tū in pposito capif. p actu extrinseco luxurie Et
licet liuor et odiū sint synonoma. p̄ tū hic liuor accipi vt ē inuidia trāsies
et odiū vt est inuidia remanēs Et p cupidinē intelligit auaricia mēralis
Sed p furtū intelligit auaricia extrinseca sez iniusta acq̄sitiō
specialr .i. septē peccata mortalia existimes pncipalia
Precipue pestes septem memores capitales

mendaciū